

Advies betreffende: **Gebruik en functioneren filtertopkooien**

COGEM kenmerk
CGM/030120-01

BGGO nummer

Datum advies
20 januari 2003

Inleiding

In de werkvoorschriften (4.1.4.2.2.e) van de richtlijnen van de COGEM (1) staat voor de fysische inperking op D-II niveau beschreven dat kleine genetisch gemodificeerde proefdieren gehouden worden in een in het verblijf geplaatste gesloten kooien of isolatoren. Dergelijke kooien worden ook wel filtertopkooien genoemd. Binnen de COGEM zijn recentelijk enkele bedenkingen naar voren gekomen over het functioneren van filtertopkooien. Het gaat hierbij om de vraag of het gebruik van deze filtertopkooien nog actueel is, in hoeverre ze werkelijk bescherming bieden voor mens en milieu, en welke voorschriften hiervoor gehanteerd moeten worden. Om deze vragen te beantwoorden en een advies hierover te formuleren heeft de COGEM twee experts op het gebied van filtertopkooien, Dr. H. van Herck (Gemeenschappelijk Dierenlaboratorium Utrecht) en Dr. M. Breuer (hoofd proefdierlaboratorium van het Nederlands Kanker Instituut) uitgenodigd om deze problematiek verder toe te lichten.

Overweging en Advies

Uit de gevoerde discussie blijkt dat er diverse filtertopkooien gangbaar zijn zoals statische filtertopkooien, geventileerde filtertopkooien en geventileerde gesloten kooien ("sealsafe"). De statische filtertopkooi is het meest gangbare model en bestaat uit een kap met een stoffilterdoek dat over de kooi wordt geplaatst. Via het filterdoek vindt de luchtverversing plaats. De geventileerde filtertopkooi wordt door middel van een horizontale inlaat via het stoffilterdoek van lucht voorzien. De constructie van de kooien is zodanig dat er lucht via het stoffilter kan ontsnappen. Bij deze modellen kan dus geforceerd geventileerd worden, maar van over- of onderdruk in de kooien is geen sprake. Tenslotte is de geventileerde gesloten kooi de meest geavanceerde. Hierbij wordt de kooi door middel van verticale inlaat uitgerust met speciale filters van lucht voorzien. De lucht wordt ook weer op gecontroleerde wijze uit de kooien gezogen. Met dit systeem kan in de kooi een onderdruk of overdruk worden ingesteld. Door het gesloten systeem van kooi en top kan er geen lucht langs de randen van de kooi ontsnappen of de kooi binnendringen. Theoretisch zou er wel lucht kunnen ontsnappen via de randen bij de statische filtertopkooi en geventileerde filtertopkooi. Uit de praktijk blijkt echter dat kruisbesmettingen met genetisch gemodificeerd materiaal, bijvoorbeeld als gevolg van deze ontsnapte lucht, niet voorkomt.

De diverse filtertopkooien zijn echter alleen toegestaan voor gebruik met kleine proefdieren, zoals muizen, ratten, hamsters, en cavia's, maar niet voor grotere proefdieren. Handelingen met dieren, zoals kooien verschonen en experimenteel-technische ingrepen, kunnen niet in de filtertopkooi worden uitgevoerd, maar moeten plaats vinden in veiligheidskasten. Filtertopkooien als ook de veiligheidskasten dienen adequate gedesinfecteerd te worden tussen elk gebruik. Verplaatsen van besmette systemen dient zo beperkt en veilig mogelijk te gebeuren als ook de handelingen met filtertopkooien in veiligheidskasten, aangezien deze kasten in principe niet zijn berekend op filtertopkooien. De COGEM acht de kans op besmetting middels deze handelingen is in zeer geringe mate aanwezig.

Een correct gebruik van filtertopkooien is van belang om de beoogde fysische inperking te handhaven. Derhalve concludeert de COGEM dat het uitermate belangrijk is dat een verantwoorde werkwijze, en dus training, van het personeel essentieel is voor het goed functioneren van filtertopkooien. Recentelijk heeft de COGEM haar conclusies in een brief (CGM/021003-01) naar het BVF-platform gestuurd, aangezien de COGEM het wenselijk acht dat het werken met en hanteren van filtertopkooien binnen het BVF-platform onder de aandacht wordt gebracht. De COGEM is van mening dat filtertopkooien, mits juist gebruikt door getraind personeel, een voldoende mate van inperking bewerkstelligen waarbij de bescherming van mens en milieu gewaarborgd blijft.

1. Regeling Genetisch Gemodificeerde Organismen en Richtlijnen van de COGEM bij deze Regeling (1998).